

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Årsrapport om Samhørighedsfonden 1997«

(1999/C 116/03)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 5. november 1998 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Paulo Barros Vale til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 8. februar 1999.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 361. plenarforsamling af 24.-25. februar 1999, mødet den 24. februar 1999, med 74 stemmer for, 2 imod og 7 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Det Økonomiske og Sociale Udvalg er igen blevet bedt om at afgive udtalelse om Kommissionens rapport om Samhørighedsfondens aktiviteter i 1997, der omhandler modtagerlandene Spanien, grækenland, Irland og Portugal. Samhørighedsfonden blev oprettet med Maastricht-traktaten med det formål via finansiel bistand til projekter på miljø- og transportinfrastrukturområdet i disse lande at styrke den økonomiske og sociale samhørighed. Fonden råder over et budget på 15 150 mio. ecu⁽¹⁾ for perioden 1993-1999.

1.2. Ovenstående beløb dækker ikke kun den periode, hvor Samhørighedsfonden har været operationel (1994-1999), men også perioden fra 1. april 1993 til 26. maj 1994, som blev dækket af forløberen, det finansielle samhørighedsinstrument.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU glæder sig over igen at få lejlighed til at afgive udtalelse om Samhørighedsfonden. Det henleder dog atter en gang Kommissionens opmærksomhed på, at rapporten er fremlagt meget sent, hvilket gør det umuligt at gribe ind i tide for at korrigere for eventuelle problemer.

2.2. Oplysningerne burde ligeledes i visse tilfælde være mere detaljerede, navnlig for så vidt angår de ændringer, der er foretaget i hvert af de fremlagte projekter, som der ikke findes nogen oplysninger om. Derfor er det hverken muligt at analysere de faktorer, der har begrundet ændringerne, eller de valgte løsninger.

2.3. ØSU glæder sig ligeledes over, at visse anbefalinger fremsat i tidligere udtalelser er taget til følge, og kan generelt konstatere en betydelig forbedring i forhold til tidligere rapporter.

2.4. Det konstateres, at regelgrundlaget og de administrative fremgangsmåder for forvaltning, implementering, evaluering og opfølgning af projekter er blevet konsolideret yderligere. De positive resultater heraf for anvendelsen af Samhørighedsfonden kommer da også klart til udtryk i rapporten.

2.5. Med forbehold af gennemgangen nedenfor udtrykker ØSU endnu en gang tilfredshed med, at budgetgennemførelsesmålene er nået, både for forpligtelses- og betalingsbevillingerne.

2.6. Opmærksomheden henledes på, at Samhørighedsfonden fra starten i 1993 til udgangen af 1997 har udnyttet to tredjedele af de samlede bevillinger til fondens første fase fra 1993-1999.

2.7. For så vidt angår evalueringen glæder ØSU sig med forbehold af nedenstående overvejelser over resultaterne af den undersøgelse, der er gennemført af London School of Economics (LSE), og som blev offentliggjort i juni. Resultaterne peger på positive virkninger på mellemlang og lang sigt i de omfattede regioner og modtagerlandene, navnlig hvad angår beskæftigelse, forholdet mellem offentlige og private investeringer samt forholdet mellem modtagerlandene og nabolandene.

2.8. Uanset undersøgelsens kvalitet er det på grund af dens meget tekniske karakter vanskeligt at forstå resultaterne og danne sig et samlet overblik over forbedringerne i modtagerlandene. ØSU foreslår, at der i fremtidige lignende undersøgelser udarbejdes et resumé, der på let læselig måde gør rede for resultaterne — det vil gøre undersøgelsen mere tilgængelig, så den kan bruges som et arbejdsinstrument.

2.9. ØSU glæder sig ligeledes over programmerne for ex post-evaluering af projekterne. De viser, at Kommissionen finder evalueringen af projekterne vigtig. ØSU glæder sig over, at programmerne er evalueret eksternt, i og med at en uafhængig vurdering frembyder fordele i forhold til en intern evaluering.

(¹) I 1992-priser.

2.10. ØSU er ligeledes tilfreds med, at opfølgningen og inspektionen af projekterne er blevet forstærket. Antallet af besøg er øget, og alle igangværende projekter er blevet kontrolleret.

3. Specifikke bemærkninger

3.1. Det hedder i artikel 10, stk. 2, i forordningen om Samhørighedsfonden, at der for så vidt angår fordelingen af støtten »skal sikres en passende balance mellem henholdsvis miljø- og transportinfrastrukturprojekter«. Overholdelsen af dette princip bør undersøges for en periode, der strækker sig ud over kalenderåret, som ØSU har anbefalet, og som Kommissionen overvejede i 1995.

3.1.1. I perioden 1993-1997 var fordelingen af bevillingerne på de to interventionsområder følgende:

%	1993	1994	1995	1996	1997
Miljø	38,7	49,8	48,4	49,8	54,4
Transport	61,2	50,1	51,5	50,1	45,5

Dette fører til en fordeling af bevillingerne i den samlede periode 1993-1997 på 49,1 % til miljøområdet og 50,8 % til transportområdet.

3.1.2. Fordeling pr. sektor og pr. medlemsstat i 1997

Forpligtelsesbevillinger

Medlemsstat	I alt (mio. ecu)	Miljø (mio. ecu)	% I alt	Transport (mio. ecu)	% I alt	% Aktuelle fordeling	% Vejledende fordeling
Grækenland	493,5	210,5	42,7	283,0	57,3	18	16-20
Spanien	1 514,6	853,1	56,3	661,5	43,7	55	52-58
Irland	245,5	134,1	54,6	111,4	45,4	9	7-10
Portugal	493,5	302,0	61,2	191,2	38,8	18	16-20
Teknisk bistand	1,9	—	—	—	—		
I alt	2 748,7	1 499,7	54,6	1 247,1	45,4		

Betalingsbevillinger

Medlemsstat	I alt (mio. ecu)	Miljø (mio. ecu)	% I alt	Transport (mio. ecu)	% I alt
Grækenland	573,2	193,3	33,7	379,9	66,3
Spanien	1 018,2	333,2	32,7	685,0	67,3
Irland	212,0	64,4	30,4	147,6	69,6
Portugal	518,0	296,4	57,2	221,6	42,8
Teknisk bistand	1,4	—	—	—	—
I alt	2 322,8	887,3	38,2	1 434,1	61,7

3.1.3. En analyse af ovenstående tabeller viser, at betalingsbevillingerne på miljøområdet lå betydeligt lavere end forpligtelsesbevillingerne i alle lande (38,2 % i forhold til 54,6 %), mens det modsatte er tilfældet for transportsektoren (61,7 % i forhold til 45,4 %). Kommissionen og medlemsstaterne bør i fremtiden være mere opmærksomme på dette aspekt.

3.1.4. ØSU glæder sig over de øgede investeringer på miljøområdet, som i 1997 lå betydeligt højere end i transportsektoren i samtlige lande, undtagen Grækenland. Det bidrager betydeligt til at genoprette balancen. Det er imidlertid vigtigt, at tendensen fastholdes.

3.1.5. ØSU glæder sig ligeledes over, at de vejledende procenter for fordelingen af bevillinger fra Samhørighedsfonden til medlemsstaterne er overholdt.

3.2. Fordeling på transportområdet

Sektor	(i % af de samlede bevillinger)		
	Forpligtelsesbevillinger 1993-1996	Forpligtelsesbevillinger 1997	Samlede forpligtelsesbevillinger 1993-1997
Veje	73,1	56,6	69,3
Jernbaner	19,9	32,6	22,8
Havne	3,3	1,7	2,9
Lufthavne/ATC	3,1	8,8	4,4
VTs (vessel traffic systems = styrings-systemer for søtransport)	0,6	0,3	0,5
I alt	100,0	100,0	100,0

3.2.1. ØSU anbefaler dog på ny en bedre balance i samhørighedsfundsmidlernes fordeling på de forskellige transportformer. Også i 1997 dominerer vejprojekterne, hvilket har været tendensen lige siden starten af Samhørighedsfonden. ØSU glæder sig imidlertid over de øgede midler til jernbanetransport, som i 1997 tegnede sig for ca. 32,6 % af de samlede investeringer.

3.2.2. ØSU bemærker, at der i hele perioden har været afsat meget begrænsede midler til havneprojekter, som kun tegner sig for ca. 2,9 % af de samlede investeringer, hvoraf størstedelen blev foretaget i Grækenland. Kommissionen og medlemsstaterne bør gøre en større indsats for at øge investeringerne i projekter i sø- og flodhavne, som har problemer med rentabiliteten. Sådanne projekter stimulerer udviklingen kraftigt både i selve sektoren og hele regionen.

3.2.3. ØSU glæder sig over, at en betydelig del af transportbudgettet — som i tidligere år — er gået til projekter inden for de transeuropæiske transportnet. Denne tendens bør styrkes i fremtiden.

3.3. Angående fordelingen på miljøområdet må ØSU endnu en gang henlede opmærksomheden på de begrænsede investeringer i beskyttelse af det naturlige miljø og forbedring af bymiljøet, som er af største vigtighed i vore dage og afgørende for opretholdelsen af livskvaliteten i vore lande. Investeringerne er dog steget på dette område. ØSU kan kun beklage, at der ikke, som i Kommissionens tidligere rapporter, findes en sammenlignende oversigt over udgifterne på miljøområdet.

3.4. Man bør også være opmærksom på investeringerne i skovrejsning, herunder navnlig projekter, hvis primære mål er at bekæmpe ørkendannelse og andre miljømæssige ubalancer. I 1997 var det kun Spanien — herunder fjerntliggende regioner — der forelagde projekter på dette område.

3.5. ØSU anbefaler, stadig for så vidt angår fordelingen, at man bør være mere opmærksom på projekternes geografiske placering, idet projekterne fortsat er koncentreret i områder med det største befolkningsunderlag. Der er meget få investeringer i afsides liggende regioner, og medlemsstaterne og Kommissionen bør være mere opmærksomme på dette forhold.

3.6. ØSU glæder sig over de mange arbejdspladser, der er oprettet direkte eller indirekte som følge af infrastruktur finansieret af Fonden. På kort sigt konstateres der en stigning både i de direkte og indirekte arbejdspladser, men på lang sigt er det de indirekte arbejdspladser, der er de mest varige arbejdspladser. Kommissionen vurderer, at der er skabt 20 direkte arbejdspladser pr. mio. ecu, der er givet som støtte til projekter på transportområdet, og 25 arbejdspladser på miljøområdet.

3.7. Med hensyn til rapportens disposition udtrykker ØSU tilfredshed med de betydelige forbedringer, navnlig for så vidt angår systematiseringen af oplysningerne og resuméet. Det letter læsningen og gennemgangen af rapporten.

3.8. ØSU glæder sig over forbedringerne i opfølgningen og konstaterer med tilfredshed, at der i løbet af året blev afholdt to møder i Bruxelles mellem Kommissionen og arbejdsmarkedets parter fra modtagerlandene.

3.9. ØSU konstaterer, at forvaltningen af et stigende antal offentlige projekter er overladt til private. Det drejer sig navnlig om lufthavne, broer, havne og affaldsforbrændingsanlæg. ØSU forventer, at denne tendens kan skabe større dynamik, effektivitet og kvalitet i de konkrete serviceydelser til borgerne.

3.10. ØSU konstaterer, at ansøgningerne om samhørighedsfundsstøtte i stort omfang hidrører fra centralregeringerne som fastsat i samhørighedsfundsforordningen, selv om en stor del af initiativerne stammer fra kommuner og regioner. ØSU anbefaler Kommissionen at udvise større fleksibilitet i anvendelsen af denne bestemmelse og at være mere åben over for organer på mellemliggende niveauer. Det ville lette dialogen og eventuelt føre til gennemførelse af projekter med meget højt potentiale, som ellers normalt ikke ville være blevet realiseret.

3.11. ØSU mener, at de PR-tiltag, modtagerlandene skal iværksætte, er yderst begrænsede og næsten uden nogen virkning, idet de er begrænset til det sted, hvor projektet gennemføres, ligesom PR-indsatsen foregår uden brug af medier som tv og aviser. Derfor bliver det ikke klart for den almindelige borger, hvad EU's medvirken i og bidrag til de foretagne investeringer består i. Det bør overvejes at bevilge øgede midler til dette område, således at EU's engagement i udvikling og modernisering af landene bliver mere synligt, både i modtagerlandene og i de bidragende lande.

3.12. ØSU konstaterer endnu en gang med tilfredshed, at der er en korrekt samordning mellem Samhørighedsfonden og de øvrige EU-politikker, navnlig for så vidt angår konkurrencepolitikken (som Kommissionen har sat meget ind på at bevare) og offentlige indkøb (her har Kommissionen konstateret, at de nationale myndigheder samarbejder bedre i forbindelse med anvendelsen af EU-procedurene).

3.13. Det oplyses i rapporten, at Kommissionen er positivt indstillet over for Samhørighedsfondens fortsatte opretholdelse i syv år i perioden 2000-2006 (hvilket ØSU har slået til lyd for i utallige udtalelser). De nuværende modtagerlande vil således

fortsat kunne modtage støtte fra Fonden, uanset om de deltager i tredje fase af ØMU eller ej, når blot deres BNI pr. capita er under 90 % af EUgennemsnittet. ØSU foreslår, at der fastsættes forskellige kriterier for på den ene side landene i ØMU'en og Grækenland og på den anden side de kommende medlemsstater. Når ansøgerlandene bliver medlemmer af EU, vil nogle af dem være berettigede til at modtage støtte fra Samhørighedsfonden, og Fondens midler vil skulle øges, ikke blot omfordeles, eftersom den primære målsætning — at styrke den økonomiske og sociale samhørighed — vil blive undermineret, hvis budgettet beskæres. Det ville betyde, at færre projekter af høj kvalitet ville kunne godkendes.

3.14. ØSU ønsker endnu en gang at udtrykke tilfredshed med Samhørighedsfondens fortsatte opretholdelse, som foreslået af Kommissionen, forstået således, at der bør opretholdes et budget på 3 mia. ecu pr. år til de fire nuværende samhørighedslande, og at der for landene i Central- og Østeuropa bør være et særskilt budget på 1 mia. ecu for perioden 2000-2006 som førtiltrædelsesstøtte inden for rammerne af det strukturelle førtiltrædelsesinstrument oprettet i analogi med den eksisterende Samhørighedsfond. Kommissionen anfører ligeledes, at de lande, der deltager i ØMU'ens 3. fase, skal opfylde stabilitets- og vækstpacten, og konditionalitetsprincippet skal fortsat gælde for samtlige lande.

3.15. ØSU glæder sig over, at der ikke har været konstateret tilfælde af svig, men insisterer på, at der bør gives oplysninger om forsømmelser og uregelmæssigheder i forvaltningen af støtten.

3.16. ØSU glæder sig over overvågningsudvalgenes øgede antal kontrol- og inspektionsbesøg i de fire lande, navnlig i forbindelse med de mest komplekse projekter.

Bruxelles, den 24. februar 1999.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg